1939 ий
24
июль
№ 63 (562)
Акше 5 ыр.

9-ше ИИ ЛЕКТЕШ

Чыла элласе пролетарий-шамыч, ушныза!

Ӱрвезе коммунист

ВЛКСМ Маробком ден Горком орган

СССР-ын КУАТЛЕ ФЛОТШО

Мемнан социалистический родина—моткоч кумда эл. Советский Союз—великий морской держава. Мемнан элын морской границыже 48000 утла километрлан шуйналт кия. Тиде границым мемнан чапле Военно-Морской Флот нойыде йӱдшо-кечыже орола да арала.

Таче СССР-ын пӱтынь калыкше Военно-Морской Флотын кечыжым пайремла. Советский калык ий еда тиде кечын элжын обороноспособностьшым пеҥгыдемдымаште, куатле морской ден океанский флотым создатлымаште шкенжын паша итогшым подводитлаш тӱҥалеш. СССР Совнаркомын да ВКП(б) ЦК-н постановленийже дене „СССР Военно-Морской Флотын Кечыжым" установитлымаш Йошкар Флотлан партийын, правительствын да лично Сталин йолташын моткоч кугу вниманийым уделятлымыштым адак уэш ончыкта.

СССР Рабоче-Крестьянский Военно-Морской Флот гражданский войнан да интервенцийын нелэ условийлаштыже создаватлалташ тӱҥалын. Тудым большевик-шамычын партийже, тудын вождь - шамычше Ленин ден Сталин создаватленыт. Большевистский партийын да уло советский калыкын воляже дене Морской Флот грозный да шалаташ лийдыме вийышке савырнен.

Сталинский пятилетка ийлаште пӱтынь промышленность ден пырля советский Военно-Морской Флотлан кызытсе техника дене оснащатлыме куатле корабль-шамычым пуышо судостроительный промышленностят чот кушкын. Мемнан судостроительный промышленность любой класс корабль-шамычым строитлен кертеш да строитла. Военно-Морской Флотыш моткоч чапле да писын коштшо линкор, подводный лодка, торпедный катер, тральщик-шамыч, гидроавиацийын самолет-шамычше ца молат утларак да утларак ешаралтыт

Военно-Морской Флот высококвалифицированный кадрым—родинан пламенный патриотшо-шамычым тӱжем дене воспитатлен да воспитатла. Советский Союзын геройжо-шамычым—Бурмистров ден Египком, калыкын избранникше-шамычым—Бердниковым, Селезневым да молымат мемнан уло эл пала. Рабоче-Крестьянский Военно-Морской Флотышто действительный службын срокшо нерген СССР Верховный Совет Президиумын Указше флотлан эше утларак квалифицированный кадр-шамычым ямдылаш йӧным ышта.

Куатле Флотын чыла тиде достиженийлаштыже Ленинско-Сталинский комсомолын рольжо изиак огыл. Эше 1921 ийыштак, ВКП(б) X с'ездын советский морской силым возродитлыме да пеҥгыдемдыме нерген решенийжым шуктен, комсомол йошкар моряк-шамычын рядышкышт шкенжын кок тӱжем лучший питомецым колтен. 1922 ийыште РКСМ-ын V Всероссийский с'ездше Военно-Морской Флотым шефствыш налын. Мемнан Марийский республикысе комсомольский организаций „Ленин" эсминец дене шефствоватла.

Советский калык шкенжын Военно-Морской Флотшым шокшын йӧрата да акла. Советский молодежь краснофлотец лияш кугу пиаллан да честьлан шотла, садлан пожизненный военно-морской профессийым ойырен налаш желатла. Комсомольский организаций-шамыч ончылно задача—самырык патриот-шамычын шонымыштым да тыршымыштым шукташ нунылан полшаш.

СССР-ын западыштыже, востокыштыжо, югыштыжо да северыштыже чапле советский моряк-шамыч боевой вахтыште шогат да шкенышт долгым честь дене шуктат. Краснофлотец-шамыч кызытсе техника дене кӱлеш семын овладеватлат. Мемнан великий калыкын лучший морской да революционный традицийже-шамычым арален, мемнан моряк-шамыч ончыкыжат мужествым, лӱдымашым да геройствым ончыктат.

Мемнан Военно-Морской Флот кажне кечын эше утларак вияҥеш да куатаҥеш. Капиталистический тӱнялан тиде грозный вий партийын да гениальный вождь Сталин йолташын руководитлымыже дене тӱняште эн куатле лиеш. Советский рубеж пеҥгыдын суралыме: керылташ тоштшо кеч могай тушманым чапле флот кырен да ончыкыжат кыраш тӱҥалеш.

Республика мучко уржам тӱредаш тӱҥалме

Тиде кечылаште республика мучко уржам выборочно тӱредаш тӱҥалыныт.

„Кожланур" колхозышто (Моркинский район) 20 июльлан 8 гектар уржам тӱредме. Тыгак Сотнурский районысо ятыр колхоз-шамыч 19 июль гыч уржам виян тӱредаш тӱҥалыныт. Карл Маркс лӱмеш колхоз 20 июльлан 12 гектарым тӱредын.

Марийский республикысе чыла комсомольский организаций-шамыч дек, комсомолец да комсомолка-шамыч дек

ОБРАЩЕНИЙ ГЫЧ

(Колхозный комсомольский организаций-шамычын секретарьыштын республиканский совещанийыште 1939 ийын 17 июльышто приниматлыме)

Шерганан йолташ-шамыч!

ВКП(б) XVIII с'ездын решенийже-шамыч негызеш ВЛКСМ ЦК-н VIII-ше пленумжо комсомольский организаций-шамыч деч хозяйственный да государственный илышыште активно участвоватлымашке крутой поворотым ышташ требоватлен, чыла комсомольский организаций-шамычым, ВЛКСМ-ын чыла членже-шамычым ВКП(б) XVIII с'ездын постановленийжым илышыш успешно пуртымаште пашам виян ышташ обязатлен.

Комсомольский организаций-шамыч гыч шукышт ВКП(б) XVIII с'езд да ВЛКСМ ЦК-н VIII пленумжо комсомолец ончылан могай задачым шынденыт тидым правильно умленыт, да тудым шуктымашке кӱлеш семын пижыныт.

Тыге, примерлан, „Коммунар" колхозысо (Сернурский район) первичный комсомольский организаций (секретарь Петухов йолташ) ВКП(б) XVIII с'ездын да ВЛКСМ ЦК VIII пленумын решенийышт негызеш шке пашажым перестроитлен. Производственный паша внутрисоюзный да воспитательный паша дене кылдалтеш. Тудо инициативым проявитлен—комбайным шефствыш налын.

„Патыр" колхоз (Моркинский район) пеленсе первичный комсомольский организаций социалистический соревнованийын да стахановский движенийын подлинный организаторжо, колхозын илышыштыже партийный директивым активно проводитлыше лийын.

Мемнан республикыште 1000 утла комсомолец-шамыч колхозлаште руководящий пашаште улыт—колхозын председательжылан, счетоводлан, бригадирлан, звеневодлан ыштат. Нунын кокла гыч ятырже шке пашаштым сайын шуктен шогат.

Косолаповский район „Пеледыш" колхоз (председатель Веселов йолташ) шошо агам 5 кечыште пытарен, тыге тудо Всесоюзный ялозанлык Выставкыште участвоватлаш правам налын.

Параньгинский МТС-ын трактористкаже-комсомолка К. А. Шихова йолташым Всесоюзный ялозанлык Выставкын кандидатлан утвердитлыме.

Еласовский район „Сила" колхоз гыч комсомолка Куцибаева ик лемехан плуг дене куралмаште 0,8 га олмеш кок гам утла куралын.

Но. мемнан пашаштына эше шуко ситыдымаш-ша-

(Мучашыже 2-шо стр.)

Марийский республикысе чыла комсомольский организаций-шамыч дек, комсомолец да комсомолка-шамыч дек

ОБРАЩЕНИИ ГЫЧ

МУЧАШ

мыч улыт. Ятыр комсомольский организаций - шамыч але мартеат внутрисоюзный паша дене гына увлекатлалтыт.

Ме, совещанийын участникше-шамыч — первичный колхозный комсомольский организаций-шамычын секретарьышт, Марийский республикысе чыла комсомольский организаций дек, комсомолец ден комсомолка-шамыч дек партий XVIII с'ездын да ВЛКСМ ЦК VIII пленумын решенийышт основеш шкендан чыла пашадам тӱрыснек перестроитлаш манын обращатлена.

Кызыт мемнан ончылно пеш кугу да ответственный задача-шамыч шогат — сталинский урожайым кӱчык срокышто образцово поген налаш, ВКП(б) ЦК майский Пленумын решенийжым практически илышыш пуртымашым обеспечитлен государствылан чыла заданийымат жапыштыже темышаш верч кучедалаш.

Молодежь ден колхозник-шамыч коклаште шемер-шамычын депутатыштын местный советлашкышт сайлымашлан ямдылалтме нерген, трудовой дисциплиным пеҥгыдемдыме шотышто, трудын производительностьшым нӧлталмаште, партий дене правительствын решенийыштым нунын сознанийышкыш шуктымаште массово-политический пашам колташлан политически грамотный комсомолец-шамычым агитаторлан, беседчиклан да чтец-шамычлан ойраш кӱлеш.

Сталинский урожайым отлично поген эртарашлан, Чувашский республика дене соревноватлымаште первенством налашлан, колхозник - ударник-шамычын Всесоюзный с'ездышлан чыла ял озанлык пашам пытарашлан да 1940 ийыште чыла колхоз-шамыч Всесоюзный ялозанлык Выставкыште участвоватлаш правам налышт манын, чыла колхозым, тракторный ден полеводческий бригада, звено-шамычым чыла комсомолец ден колхозник-шамычым Кумышо Сталинский Пятилетка лӱмеш социалистический соревнований дене охватитлаш.

Ме „Коммунар" колхоз пеленсе комсомольский организацийын комбайным шефствыш налме инициативышым поддерживатлена да чыла комсомольский организаций ден комсомолец-шамычым да молодежым комбайн дене пашам образцово ыштымашым, уборкышто машина - шамычым рационально кучылтмашым обеспечитлаш призыватлена.

СССР СНК ден ВКП(б) ЦК-ын „Колхозлаште общественный животноводствым развиватлаш шотышто мероприятий-шамыч нерген" постановленийже — комсомольский организацийла ден комсомолец-шамычым социалистический животноводствым развиватлышаш верч да животноводческий ферма-шамычым кормовой база дене обеспечитлышаш верч большевистски пижаш обязатла. Кажне колхозышто 3 животноводческий ферма деч шагал огыл иметлаш задачым шындаш.

Капиталистический окружений нерген Сталин йолташын указанийже комсомольский организаций ден чыла комсомолец-шамычым ялыште оборонный пашам сай шындышаш верч чыла мера дене заниматлаш обязыватла. Кажне комсомолец военный специальность кокла гыч иктыж дене овладетлышаш. Чыла колхозлаште осоавиахимовский организаций ден оборонный кружок-шамычым создаватлымашым добитлаш.

У задача-шамыч да массын кушшо политический активностьшо комсомольский организаций-шамыч ӱмбак комсомолец-шамыч ден несоюзный молодежым идейно воспитатлышаш верч кугу ответственностьым возлагатлат. Ме воспитательный паша дене кече еда заниматлышаш, уло молодежым марксизм - ленинизм духеш воспитатлыме пашам решительно саемдышаш, молодежын передовой ужашыжым комсомолыш вовлекатлышаш улына.

Сталин йолташ ВКП(б) XVIII с'ездыште шкенжын исторический докладыштыже ончыктен, что колхозлаште техникан обилийже ялыште пашаеҥ-шамыч гыч ужашыжым освободитла. „Ынде мут тудын нерген гына лийын кертеш, чтобы мемнан йодмашым уважитлаш да млаҥна кушшо промышленностьлан кажне ийын хотя бы миллионат пелэ самырык колхозник-шамычым колташ колхоз-шамычлан предложитлаш".

Сталин йолташын тиде йодмашыжым ме честь дене шуктышаш улына. 400 комсомолец ден молодежым чодрашке постоянный пашаш колтымо нерген ВКП(б) Обкомын заданийжым шукташ.

Ме, совещанийын участникше-шамыч, чыла комсомолец ден несоюзный молодежым партийный директив-шамычым илышыш подлинно проводитлыше лияш ӱжына. Тидым мемнан деч коммунистический партий да лично Сталин йолташ требоватла.

Виян лийже пиалан советский молодежь!

Виян лийже большевик-шамычын коммунистический партийже!

Кужу ӱмыран лийже друг да учитель Великий Сталин!

Совещанийын поручанийже почеш подписатленыт: А. М. Лысов, Беляев В. С., Петухов, Максимов, В. П. Егорова да молат. Чылаже 45 еҥ подписатлен.

МАРКСЫН ДА ЭНГЕЛЬСЫН ПРОИЗВЕДЕНИЙЫШТЫМ ЛЕНИН КУЗЕ ИЗУЧАТЛЕН*

В. АДОРАТСКИЙ

1916 ий пытартыште — 1917 ий тӱҥалтыште Ленин Марксын, Энгельсын государство да пролетариатын диктатуржо нерген мо улмым чыла адакат уэш лудын лектын. „Марксизм о государстве" посна тетрадьыштыже Ленин Марксын да Энгельсын тиде вопрос дене чыла высказыванийжылан сводкым составитлен. Тиде тетрадь Марксын да Энгельсын произведенийыштым Ленинын кузе изучатлымыже дене ознакомитлашлан особенно шергакан. Чыла основной произведений - шамычым, кушечын выписка-шамыч тиде тетрадьыш погымо улыт, Ленин але рвезыже годымак пален да изучатлен (80-ше ий пытартыш да 90-ше ий тӱҥалтыш). Исторический поворот моментлаште особенно чӱчкыдын Маркс дене „каҥашен", тудо нуным ик гана веле огыл лудын лектын. 1916—1917 ийлаште тунам поснак важный значенийым налше, государство нерген вопрос шот дене Маркс ден Энгельсын чыла произведенийже-шамычым Ленин адак ик гана, пеш кугу тщательность дене, проанализироватлен. Оппортунизм ден анархизм ваштареш Марксын кучедалмашыжым подчеркиватлен, Ленин тиде опытым тудлан современный, пролетариатлан враждебный теорий да течений (меньшевизм, социал-шовинизм, каутскиантство, анархосиндикализм) ваштареш кучедалашлан пользоватла.

„Марксизм о государстве" тетрадьыште тӱҥ верым „Критика готской программы" ден „Гражданская война во Франции 1871 г." книгам анализироватлымаш налын шога. Парижский коммунын опытшым, „массын исторический инициативыжым" изучатлен, Маркс тиде опытым тщательно проанализироватлен да подытожитлен. Марксын изложенийжым Ленин чыла детальыште внимательно изучатла, нимогай изи подробностьым кодыде тудын чыла замечанийжым выписыватла. Шкенжын тетрадьыштыже Ленин пролетарский государствын 19 отличительный чертам, особенностьшым отмечатла. Тудо ик гана веле огыл кок фронтлан кучедалмашын необходимостьшым отмечатла: 1) революционный насилийын рольжым отрицатлыше анархист-шамыч ваштареш, государствым разрушитлаш, уничтожитлаш, пролетариатым пӱй йотке вооружатлалтше буржуазий ончылно разоружитлаш тыршыше ваштареш; 2) буржуазный государствыш врастатлымаш оппортунистический теорий ваштареш, оппортунист-шамычын буржуазный государствым арален кодаш тыршымышт ваштареш.

Маркс ден Энгельсын взглядыштым, кудым оппортунист-шамыч тӱрлӧ семын скрыватлаш да исказитлаш тӧченыт, воспроизводитлыме, восстановитлыме дене гына ограничиватлалтде, Ленин у исторический опытын итогшым подводитла, государство нерген марксистский теорийым пойдара да развиватла. 1905 ийысе русский революцийыште, а утларакшым, 1917 ийысе февральский революцийыште совет - шамычын деятельностьшым учитыватлен, Маркс ден Энгельсын идейже-шамычеш основыватлалтын, Ленин государственный властьым завоеватлымаште да пролетариатын диктатурыжым установитлымаште пролетариатын всемирно- исторический задачым отчетливо сформулироватлен. „Марксизм о государстве" тетрадьым Ленин Великий Октябрьский революций тӱҥалме деч ончыч, 1917 ийын августсентябрьыште — „Государство и революция" пашаштыже использоватлен.

Приводитлыме пример-шамыч гыч коеш, кузерак Ленин Маркс ден Энгельсын произведенийыштым изучатлен. Тудо Марксын ученийже дек пролетариатын действительностьышто лийше кучедалмашыже дене кылдалтше живой учений деке подходитлыме семын подходитлен. Научный коммунизмын основоположникыштын чыла произведенийыштым моткоч кугу вниманий дене изучатлен, нуным ик гана веле огыл лудын лектын, Ленин тудо жапыштак наукын развиватлымыжым тщательно следитлен, передовой наукын представительже лийын. Ленин кучедалмашын потребностьшылан соответствоватлаш чарныше, уже утларак вашталтше условий-шамычым отражатлыдыме традицийым пудыртылаш лӱдын шоген огыл, отживший ӧрдыжыш кудалташ да тудым у исторический обстановкылан, кучедалмашын у условийже-шамычлан соответствоватлыше у дене вашталташ лӱдын шоген огыл.

Ленин Маркс ден Энгельсын ученийыштын революционный яндарлыкшым арален. Тудо оппортунизмын чыла разновидностьшо ваштареш, кеч могай формым тудо приниматлен гынат, тугак кучедалын, кузе Маркс прудонизм, бакунизм, трэд-юнионизм да т. м. ваштареш кучедалын.

Да лач садланак, что Ленин марксизм дек именно тыге относитлен, тудо Марксын да Энгельсын идейыштым илышыште осуществитлен, большевик - шамыч партийым—у типан партийым создатлен, тудым марксизмын революционный ученийже духеш воспитатлен, тиде ученийым у идея-шамыч дене пойдарен. Ленинын вуйлатымыже дене пролетариатын диктатуржо ышталтын, социалистический государствым создатлыме, социалистический строительствылан тӱҥалтышым пыштыме ыле, кудо кызыт Марксын— Энгельсын —Ленинын пашаштын великий продолжательже Сталин йолташ руководитлыме дене тыгай успех дене шуктал теш.

Маркс ден Энгельсын произведенийыштым Ленинын кузе изучатлымыже нерген тема пеш кугу. Кугу огыл статьяште чылажым ончыктен пытараш ок лий. Тиде вопрос дене интересоватлыше-шамычлан Ленинын ыштыме „Святое семейство" конспектым да „Марксизм о государстве" тетрадьым изучатлаш рекомендоватлаш лиеш, кудо Ленинын Маркс ден Энгельсын произведенийыштым кузе лудмыжым да изучатлымыжым ончыктышо образецым пуат. Тиддеч посна, Ленинын чыла произведенийже-шамыч, да эн первояк „Что такое „друзья народа" и как они воюют против социал-демократов?", „Две тактики социал-демократии в демократической революции", „Материализм и эмпириокритицизм", „Государство и революция" Маркс ден Энгельсын произведенийыштым— Ленинын кузе изучатлымыже нерген, нунын идейыштым конкретизироватлымыже, развиватлымыже, ешарымыже нерген да нине идея-шамычым практикыште осуществитлымыже нерген ситышын конкретный материалым пуат.

*) Мучаш. Тӱҥалтышыже 21-ше июльышто лекше номерыште.

ЙОШКАР АРМИЙЫШ КАЯШ ЯМДЫЛАЛТЫТ

„Новый ключ" колхозысо допризывник-шамыч (Ронгинский район) Волков Павел, Ешмеков Михаил да Волков Иван тений Йошкар Армийыш призыватлалтыт. Нуно призывлан шукертсек ямдылалтыт. Тылзе еда медицинский пунктыш тазалыкыштым ончыкташ коштыт. Оборонный значокшамычлан нормым сдатлат.

Волков Павел, Ешмеков Михаил, Волков Иван тений марте малограмотный улыт ыле. Кызыт тидым ликвидироватленыт. Тыгак политический шинчымашыштымат нӧлтен шогат, газетым, журналым лудыт, партий ден правительствын постановленийжым колхозник-шамычлан умылтарен шогат. Общественный да колхозысо пашаште активно участвоватлат. **В. Загайнов.**

ВИЯН ЛИЙЖЕ ВОЕННО-МОРСКОЙ ФЛОТ—СССР МОРСКОЙ ГРАНИЦЫН ЎШАНЛЕ ОРОЛЖО!

Краснофлотец ЧЕНДЕМЕРОВ йолташ.

Морской границым пеҥгыдын аралена

Мый изи годсекак краснофлотец лияш шоненам ыле. Тиде шонымашем 1937 ийыште шуктале. Призывной комиссий мыйым Военно-Морской Флотыш назначатлыш. Тиде мыйын илышыштем кугу пиал да куанымаш лийын. Кызыт мый Краснознаменный Балтийский Флотышто служитлем. Советский водный рубежым честь дене аралем. Частыш толмекем, Военно-Морской Флотын сложный техникажым тунемаш уло вием пыштен пижынам. Начсостав-шамычын приказыштым сай шуктем. Военно-Морской Флотышто служитлыше кажне краснофлотец специальностьым, военный техника дене сайын овладеватлен, политический закалкым налын мӧҥгышкыжӧ пӧртылеш.

Ме СССР Верховный Совет Президиумын „Военно-Морской Флотышто действительный служба нерген" Указшым кугу куанымаш дене вашлийынна да боевой ден политический подготовкышто отличник лияш, партий ден правительствын доверийыштым честь дене оправдатлаш мутым пуышна. Шукерте огыл ВКП(б) ЦК ден СССР Совнаркомын „СССР Военно - Морской Флот кечым установитлыме нерген" Постановленийже краснофлотец, командир да политработник-шамыч коклаште кугу нӧлталтмашым вызыватлен.

Мемнан Краснознаменный Балтийский Флот „Военно-Морской Флот кечым" кугу сеҥымаш-шамыч дене вашлияшлан ваш-ваш соревноватлат, кажныже первый верым налмаш верч тырша. Тиде кечым Военно-Морской Флот кугу сеҥымаш-шамыч дене вашлиеш.

Вет мемнан Военно-Морской Флот кажне кечын кушкеш да вияҥеш, тудо советский калыкын мирный трудшым грозный вий дене арала. Мемнан морской рубеж-шамыч пеҥгыдын сураллыме улыт!

Краснофлотец-комсомолец—А. Т. Чендемеров,
Краснознаменный Балтийский Флот.

ПОДВОДНИК-ШАМЫЧ

Йӱштӧ теле.

Подводный лодкын командирже Николай Павлович Египко приказым налын:

— Подлодкылан кызытак походыш лекман. Задача: у подводный лодкын плаванийжын максимальный автономностьлан способностьшым проверитлаш.

Тихоокеанский подводный флотын гигантский у подводный корабльже ояр кечыште йылгыж шинча. Египко тиде корабльым шкенжын парняже семын шинчен. Тиде корабль тудын шинча ончылнак ыштылтын, тудак испытатлен.

Чыла механизм, прибор да вооружениййын боевой готовностьышто ултмыжым проверитлымек корабль Египкон командыже дене походыш тарванен.

* * *

Мӱндырнӧ советский вӱд-шамыч шеҥгелан кодыныт. Лодка нейтральный зоныш лектын. Командир центральный постышто шоген.

Подлодка морской пучиныш келгын пурен, пеш писын эре ончыко да ончыко каен.

Эртеныт кече, арня. Тихий океаныште у советский подводный гигантым кажне час еда испытатлымаш дене тиде беспримерный поход эртен.

* * *

Пычкемыш йӱд. Тихий океан спокойный огыл. Виян шторм бушеватла.

Вӱд йымалне кужу жап лиймек лодка вӱд ӱмбаке лектын. 25 градус йӱштӧ. Лодкаште посна механизм-шамыч кылмен пижаш тӱҥалыныт. Египко куго искусство дене корабльым кӱлеш семын виктара.

Йӱдым кормовой цистернаште аварийым мумо.

Кок краснофлотец Шаронов ден Пикарский шторман ийгечыште неле заданийым шукташ пижыныт.

Вӱд волна пӧртын толын рубкым петыра. Вӱд волна судном петырыме годым краснофлотец - шамыч цистерна деке лишемыныт. Нуным вӱд вол а петыра. Нуно шодышко шӱлышым кугун налын, волнан мӧҥгеш каймешкыже вӱд йымалне шинчат, а вара адакат пашам ыштат. Нуно сдатлен огытыл. Ик мыняр шагат гыч Шаронов ден Пикарский йолташмыт заданийым шуктеныт. Лодка умбаке каен. Тудо кужу жап Японский, Охотский да моло море-шамычымат тореш кутынь пӱчкеден, шӱдӧ миль утла великий океанын кӧргышкыжӧ пурен. Славный подводник - шамычым шошым мотор чевер кече да ужар сер дене Золотой Рог бухта вашлийын.

Корабль историйыште уждымо поход гычын, морской круглаште „автономный" поход гыч пӧртылын. Подводный судна-шамычын ты марте плаванийын автономностьлан улшо технический норма-шамычым ала мыняр пачаш сеҥыме.

Тыгай длительный рейсым ыштымылан подводный лодкан уло экипажшым правительство ССР Союз орден-шамыч дене наградитлен.

А. Сазоновский.

Краснофлотец А. Я. СМИРНОВ йолташ.

Военно-Морской Флотыш каем

Мый 1918 ийыште шочынам. Изинекак физкультура дене заниматлаш тӱҥалынам. Физический пашамат пеш йӧратен ыштем ыле. Садланак мыйын капкылем таза лийын, Военно-Морской флотыш каяш йӧршӧ кушкынам. Тидлан ӱшан уло, врачебный комиссий мыйым Военно-Морской флотыш каяш назначатлен. Тиде илышыштем эн кугу куанымаш. Мый тидын дене кугешнем да призывым кечын вучен илем.

Допризывник-шамычлан производствыште эн примерный лийман. Мый кодшо ий Звениговский Нарсудышто секретарьлан пашам ыштенам. Пашам сайын ыштымемлан тений январь тылзыште Марийский АССР Верховный судыш уголовный дела дене судебный коллегийын секретарьжылан выдвигатленыт. Тыштат пашам сай шынденам. Тылеч посна общественный пашамат ыштем. Комсомольский организацийын поручениймым эреак шуктен толам.

Тидын дене пырля армийыш каяшат ямдылалт шогем. Кызыт оҥыштем ГТО, ПВХО, Ворошиловский стрелок значок-шамыч улыт. Политический шинчымашем эреак нӧлтен шогем. Кызыт ВКП(б) историйым изучатлем. „ВКП(б) историйын краткий курсшым" пелыже наре конспект дене проработатлен лектынам. Тулеч посна Ленин ден Сталинын сочинениййыштым, художественный литературым да газета гыч консультационный статья-шамычым лудедем.

Коммунистический партийын историйже молодежым патриотический духеш воспитатла. Ленин ден Сталин коммунистический партийым созданлен да тудо мемнан эн пиалан илышын конден. Ме тудым иктылат огына пу. Если мемнан йӧратымыне, пеледше элна ӱмбак тушман керылташ тӱҥалеш гын, ме тудым по-хасановски кыраш тӱҥалына.

А. С. Барышников,
МАССР Верховный судын пашаенже.

БОЕВОЙ ВАХТЫШТЕ

Корабль полный ход дене кая.

Боевой тревога! Шолаште „противникын" миноносецше атакыш кая. Краснофлотец-шамыч писын шке верышкышт шогалыт, орудийын грозный дулаже „тушман" могырыш савырна. Минута эрта.

Огонь дене управлятлыше командоватла:

— Залпыште!

Бинокльыш миноносец вуктен кугу вӱд меҥге-шамыч койыт, пурлашкыла. Пеш вашке тӧрлатымаш шуталтеш. Кокымшо залп.

— Накрытие,—д а л ь н о мерщик-шамыч докладоватлат. Тиде значит—снаряд-шамыч точно целыш возыт.

Лӱйкалымаш пытен. Чыланат чыташ лийдымын результатым вучат. „Противникын" миноносецшым изображатлыше щит коеш, кудым лӱйкалыме. Тушто индеш п р я м о й попаданий. Лийже ыле щит олмышто настоящий корабль, тудо уже шукертак вӱд пундашке кая ыле.

Отлично лӱймаш! Снайперский класс! Ворошиловский залп-шамыч! СССР Военно-Морской флотын первый корабльже—„Марат" линкорын артиллерист-шамыч тыгай оценка-шамычым гына налыт. Тиде шкеныштын куатле орудийышт дене мемнан морской г р а н и ц ы м нарушитлаш тоштшо любой тушманым поразитлаш шкешт дене шуко да упорно пашам ыштыше корабльын знатный еҥышт улыт.

Кызыт, кунам линкор йыр сердыме море шарлен возын, икте почеш вес учений ыштылтеш. Линкор кеч могай неожиданностьланат ямде лийже.

— „Противник" воздухышто. Корабль самолет-шамычым обстрелыш налеш.

— Газ!

Тиде тревогат иктымат вучыдымашеш огеш кучо. Боец-шамыч противогаз дене пашам четко да сайын ыштат.

Отбой! Учений пытен.

Корабльын командованийже итогым ышташ погына. Тыште II ранг капитан Белоусов—линкорын командирже да отличный артиллерист-шамыч Лебедев, Новицкий, Циркин, Статуло. Нунын коклаште линкорышто шкеныштын службым рядовой краснофлотец гыч тӱҥалын кызыт командир лийше-шамычат улыт.

Учений успешно эртен. Командир-шамыч куанен шырпыжыт.

— „Октябрьская революцийыште" кузе?—ала кӧ йодеш.

— Нунат начар огыл лӱйкаленыт.

„Марат" линкор „Октябрьская революция" линкор дене соревноватла.

Кастене краснофлотец да командир-шамыч сер деч мӱндырнӧ „Щорс" кинокартиным ончат.

А. Горецкий.

КОХОЗЫН ПЕЛЕДМЫЖЕ— МЕМНАН СЕҤЫМАШНА

Мемнан „Пеледыш“ колхоз пеленсе первичный комсомольский организацийым 1931 ийыште организоватлыме. Тунам организацийыште улыжат кум комсомолец велэ лийын. А кызыт тыште 25 комсомолец шотлалтеш.

Эн первояк, комсомолец-шамычын инициативышт дене ялеш 1931 ийыште „Пеледыш“ колхозым организоватлыме. Кызыт тиде колхоз районышто ик передовой колхозлан шотлалтеш. Ожно тыште ик гектар мланде гыч 6 центнер дене велэ киндым налме. Кызыт агротехнический мероприятийым илышыш пуртымо дене кажне ийын мемнан колхоз 14—17,5 центнер дене киндым пога. Трудоденьлан 1937 ийыште 14,3 килограмм гыч киндым пайлыме, а 1938 ийыште ийгече томам ыле гынат, 5 килограмм гыч трудоденьлан шуын.

Шурно лектышым нӧлталаш мланде пашам агротехнический мероприятий-шамычым почеш эртарена.

Уборкым ме тӱрыс ямдылалтын вашлийына. Кызыт ойрен тӱредаш лекме. Уборка жапыште колхозник-шамычым обслуживатлаш 2 беседчикым, чтецым, 2 агитаторым ойрымо. Пырдыж газета кум кече вуеш луктaлтеш. Детсадым, яслым организоватлыме. Каныш жапым культурно эртараш патефон уло. Общественный питанийым организоватлыме.

Колхозын производственный планже почеш уржам 6 кече коклаште, икияш шурным 8 кечыште поген налшаш улына. Мутат уке, ме тиде чапле шурным йоктарыде поген налына.

Комсомольский организацийын сай пашаже дене пырля посна комсомолец-шамычымат ончыктыде ок лий. Теве Т. Шулепов ден

Г. Завойский примерный комсомолец улыт. Нуно колхоз пашаште стахановецлан шотлалтыт. Нуным кызыт ВКП(б) членыш кандидатлан приниматлыме. Тыгак комсомолец - шамыч Л. Завойский, П. Веселов, К. Лесников йолташ-шамычат ВКП(б) членыш кандидат улыт. Нуно колхозный производствышто авангардный рольым модыт. Колхозын кушмыжо да пенгыдеммыже комсомолец-шамычын чот тыршымышт дене лийын. Ме ончыкшо пашам эше сайын ышташ тӱҥалына.

Ф. Ф. Веселов,
Косолаповский район, „Пеледыш“ колхоз пеленсе комсомольский организацийын секретарьже.

Комсомолец-шамыч пашам активно ыштат

„Чирки“ колхоз (Пектубаевский район) пеленсе первичный комсомольский организацийыште комсомолец-шамыч колхозный производствышто пашам активно ыштат. 24 комсомолец гыч 13 комсомолецше руководящий пашаште улыт. Шошо ага жапыштат комсомолец-шамыч пашам образцово ыштен толыныт. Комсомолец-шамыч кокла гыч 7 стахановец у л о. Н у н о паша нормым 150—200 процент марте темен шогат.

5 комсомолец агитаторлан пашам ышта.

Мемнан комсомольский организаций ВКП(б) XVIII с'ездын да ВЛКСМ ЦК VIII пленумын решенийышт негызеш союзный ден хозяйственный вопрос-шамычым сочетатла. Комсомольский собранием бригадир-шамычын отчетыштым колыштмек, тунамак нунылан практический полышым пуэна.

Уборка жаплан 13 звеном организоватлыме. Нине звено кокла гыч ик стахановский комсомольский звено уло.

Ме комсомольский вийым промышленностьышкат ойырен улына. Теве шукерте огыл кок комсомолецым Марбумкомбинатыш колтышна.

Тидын дене пырля комсомольский организаций 8 еҥлан кушкын.

Егорова,
„Чирки“ колхоз (Пектубаевский район) пеленсе комсомольский организацийын секретарьже.

КОМСОМОЛ КОЛХОЗНЫЙ РУКОВОДСТВЫШТО

ВКП(б) XVIII с'езд Ленинско-Сталинский комсомол ончылан кугу задачым шынден. Еласовский районысо комсомольский организаций-шамыч тиде задачым шуктымашке виян пижыныт.

Ятыр колхозный первичный комсомольский организаций-шамыч колхозный производствышто кӱкшӧ образецым ончыктат. Теве „Гений“ колхоз пеленсе комсомольский организацийын комсомолецше-шамыч шошо ага жапыште паша нормым 180 процентлан темен шогышт. Тушто агитационно-массовый паша сайын шындыме, ныл комсомолец агитаторлан пашам ышта. Тиде колхоз Всесоюзный ял озанлык выставкыште участвоватлаш кандидатлан утвердитлыме. Колхоз председатель Лысов йолташ, тудак первичный комсомольский организацийын секретарьже, к о л х о з ы м мошттен руководитла, тудын колхозшо чыла шотышто сай примерым ончыкта.

„Челюскин“ колхозышто комсомолец-шамыч колхозын руководящий постыштыжо улыт. Комсомолец Саканов колхозын председательже; кум комсомолец бригадирлан ыштат, нунын бригадышт колхозышто ончыл бригадлан шотлалтыт. Эшмекеев йолташын бригадыштыже трудовой дисциплина пенгыде, садланак шошо агам тудо кок кечыште, кӱкшӧ качество дене эртарен. Комсомолец Сорокин конюхлан пашам ышта, тудын ончымо имне-шамыч чыланат яндар, таза сай упитанностян улыт. Конный дворышто яндар, волгыдо, нигунам ночко ок лий. Дворышто чыла орава-шамыч порядкыште улыт, чылаштымат тӧрлатыме. 11 комсомолец звеневодлан пашам ышта.

Тыгак „Клевер“ колхоз пеленсе комсомольский организацийын секретарьже Никифоров йолташ массовый пашам сайын организоватлен. Шошо ага пашаште 4 комсомолец агитаторлан ыштеныт. Посна бригада-шамыч ага пашам ныл кечыште пытареныт. Комсомолец-шамыч Никифоров, Андриянов, Александров йолташ-шамыч паша нормым 200 процентлан темен шогеныт.

Комсомольский организацийын инициативныж дене Горький лӱмеш колхозышто 15 еҥан комсомольский звеном организоватлыме; шудым солымаште нуно пашан стахановский образецшым ончыктышт, нигӧ деч ончыч шудым солен пытарышт.

Еласовский районысо комсомольский организаций-шамыч, коммунистический партийын резервше улмым шарнен, адакат серьезнынрак пашам ышташ тӱҥалыт, уборкышто сай показательым ончыктат. Комсомолец-шамыч колхозым большевистски вуйлатат.

Столяров,
ВЛКСМ Еласовский райкомын секретарьже.

А. МАРЬЯМОВ

ФРАНЦУЗСКИЙ БУРЖУАЗНЫЙ РЕВОЛЮЦИЙЫН ШӰДӦВИТЛЫМЫШЕ ИЙЖЕ*

Якобинец-шамычын колебанийышт да бессилийышт

Частный собственностьым кержалташ, помещик-шамыч деч мландым, промышленник-шамыч деч предприятийым шупшын налаш лӱдмаш тушко намиен, что якобинец-шамыч массыште опорым йомдареныт.

„... Буржуазный революций,—Сталин йолташ туныкта,—буржуазий йыр икмыняр кужу жаплан миллион дене шемерым да эксплоатируемый м а с с ы м ушен ок керт, именно тудлан, что нуно шемер да эксплоатируемый улыт...“ (Сталин „Вопросы ленинизма“, стр. 107).

Кунам 1794 ий шошым рабочий стачка-шамычлан вашмут семын якобинский правительство рабочий союз-шамычым да стачкым запретитлыме нерген 1791 ийысе законлан рабочий-шамычым подчинятлаш йодын,—тунам масса якобинец-шамыч деч кораҥаш тӱҥалын. Тиддеч посна, единый да настоящий политический партийым представлятлыдыме якобинец-шамычын шке коклаштышт ат 1794 ий тӱҥалтыште разложений тӱҥалын.

Переворот 1794 ийын 27 июльышто лийын.

Заговорщик-шамыч Робеспьерым да тудын йолташыже-шамычым арестоватлен. Вес кечыжын эрденлан якобинский вождь-шамычым гильотиныш колталтын.

Бабефын заговоржо

Кок ий наре эртымек Парижыште революционный заговор лийын, кудым Бабеф вуйлатен. Бабеф але пеш туманный,, раш огыл, но существо шотыштыжо коммунистический - идейым проповедоватлен. Тиде идея-шамыч, Маркс ончыктымо семын, французский буржуазный революций опытын непосредственный влияний-же дене вызреватленыт. Бабефын заговоржо осуществитлалт шуын огыл. Бабефын группышкыжо предатель верештын. 1797 ийын майыште заговорщик-ш а м ы ч арестоватлыме ыльыч, Бабеф ден Дарте—казнитлалтыныт, кодшышт—сослатлыме ыльыч.

Но буржуазий еҥ-шамыч в штареш велэ кучедал кертын. Тудо идейым уничтожатлен кертын огыл. Бабефын мечтаже ден идеалже шемер-шамыч коклаште иленыт.

* * *

Чыла тӱняште реакционный вий-шамыч да особенно фашист-шамыч, французский буржуазный революцийын историйжым извращатлаш, тудын эн величественный периодшым—якобинский диктатура жапым—„беззаконий“ да „оласе подонок-шамычын разгул“ период семын представлятлаш тыршат.

Ме 150 ий ожно шӱдӧ феодальный стройын отживший вийжым тугай решительность да мужество дене громитлыше-шамычым палемен шарнена.

Да ме, советский еҥ-шамыч, тошто обществын, буржуазный обществын отживший вийжым пытарена.

Туге гынат, мемнан Великий Октябрьский революций ден 1789 ийысе французский буржуазный революций коклаште кугу разница уло.

Кӱчыкын ойлаш лиеш: „Французский (да моло тӱрлӧ) буржуазный революций калыкым феодализм да абсолютизм шынчыр деч утарен, тудын ӱмбак у шынчырым, капитализм да буржуазный демократий шынчырым пыштен, а Российыште социалистический революций чыла да чыла тӱрлӧ шынчырым шалатен, калыкын чыла тӱрлӧ форман эксплоатаций деч утарен“ (И. Сталин, С. Киров. А. Жданов. Замечания о конспекте учебника новой истории).

Шӱдӧ витле ий о ж н о Францийыште буржуазный революцийын результатыштыже ик эксплоататор-шамыч—феодал - шамыч—олмеш калыкын шӱйышкыжӧ вес эксплоататор-шамыч—буржуазий—шинчыныт.

Мемнан дене СССР-ыште, Октябрьский революций шке ончыланже айдеме айдемым чыла тӱрлӧ эксплоатироватлымашым пытарымаш задачым шынден. А тиде задачым але м а р т е существоватлыше ч ы л а угнетенный клас-шамыч гыч эн революционный—пашазе класс гына решитлен кертын. Да, чынак, СССР-ысе пашазе класс крестьянство дене союзышто бойлаште испытатлалтше Ленин—Сталинын героический партийже вуйлатыме дене социалистический обществым ыштымашым добитлен, тидыже Сталинский Конституцийыште шке яркий отраженийжым муын.

Мемнан калык пала, что СССР-ыште социализмым ыштымаш революцийын великий генийжын, чыла шемер-шамычын ачаже, другшо, учитель—Сталин йолташын лӱмжӧ дене кылдалтын.

Маркс—Энгельс—Ленин—Сталинын сеҥаш лийдыме знамяшт дене ме с е ҥ е н улына; социализмын чыла тушманже-шамычым шалатен, социалистический обществым ыштен улына. Тиде знамя денак ме уло тӱняште коммунизмын окончательный сеҥымашкыже шуына!

*Мучаш. Тӱҥалтышыже 60, 61, 62 номерлаште.

Врид. отв. редактора—
П. В. ЩЕРБАКОВ.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: Мар. АССР, г. Йошкар-Ола, Дом Советов, 4 этаж, комната № 70, телефон № 90.
Упол. Главлита Мар. АССР А—626. г. Йошкар-Ола, 1 типография Маргосиздата.